

Рішення
разової спеціалізованої вченої ради ДФ 41.884.090
про присудження ступеня доктора філософії

Здобувач ступеня доктора філософії	Максим Дзядик
	(власне ім'я, прізвище здобувача (ки))
1996 року народження, громадянин	України
	(назва держави, громадянином якої є здобувач (ка))
освіта вища: закінчив у 2019 році	Одеський державний університет внутрішніх справ
	(найменування закладу вищої освіти)
за спеціальністю (спеціальностями)	«Право»
	(за дипломом)
працює прокурор	Спеціалізована екологічна прокуратура (на правах управління) Одеської обласної прокуратури, м. Одеса
	(посада) (місце основної роботи, підпорядкування, місто)
виконав акредитовану освітньо-наукову програму	Право
Разова спеціалізована вчена рада, утворена наказом	Одеського державного
	(повне найменування закладу)
університету внутрішніх справ від «01» серпня 2025 року № 400, у складі:	
(вищої освіти (наукової установи), підпорядкування (у родовому відмінку), місто)	
Голови разової спеціалізованої вченої ради -	Аліна Денисова доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри адміністративно-правових дисциплін Інституту права та безпеки Одеського державного університету внутрішніх справ
Рецензентів -	Ганна Собко доктор юридичних наук, професор, професор кафедри кримінального права та кримінології факультету підготовки фахівців для органів досудового розслідування Національної поліції України Одеського державного університету внутрішніх справ
	Ганна Резніченко кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри кримінально-правових дисциплін Інституту права та безпеки Одеського державного університету внутрішніх справ;
Офіційних опонентів -	Наталія Юзікова доктор юридичних наук, професор, професор кафедри адміністративного і кримінального права Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара; Юлія Данилевська кандидат юридичних наук, старший науковий співробітник, завідувач відділення аспірантури (ад'юнктури) і докторантури Донецького державного університету внутрішніх справ
	(власне ім'я, прізвище, науковий ступінь, вчене звання, посада, місце роботи)

на засіданні «10» жовтня 2025 року прийняла рішення про присудження ступеня
доктора філософії з галузі знань 08 Право
(галузь знань)

Максиму Дзядику
(власне ім'я, прізвище здобувача (ки) у давальному відмінку)
на підставі публічного захисту дисертації «Запобігання незаконному
зайняттю рибним, звіриним або іншим водним добувним промислом в Україні»
(назва дисертації)
за спеціальністю (спеціальностями) 081 Право
(код і найменування спеціальності (спеціальностей) відповідно до Переліку
галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка
здобувачів вищої освіти)

Дисертацію виконано в Одеському державному університеті внутрішніх справ
(найменування закладу вищої освіти (наукової установи), підпорядкування, місто)

Науковий керівник Андрій Бабенко, доктор юридичних наук, професор,
завідувач кафедри кримінально-правових дисциплін
Інституту права та безпеки Одеського державного
університету внутрішніх справ.
(власне ім'я, прізвище, науковий ступінь, вчене звання, посада, місце роботи)

Дисертацію подано у вигляді спеціально підготовленого рукопису, що містить нові науково обґрунтовані результати проведених здобувачем досліджень, які виконують конкретне наукове завдання, що має істотне значення для галузі знань 08 Право.

Здобувач має 7 наукових публікацій за темою дисертації, з них 4 статті у наукових фахових виданнях України, 3 тези доповідей на науково-практичних конференціях.

1. Дзядик М. Р. Кримінологічна характеристика незаконного зайняття рибним або іншим водним добувним промислом. Юридичний бюлетень. Випуск 34. 2024. С. 174-179.

2. Дзядик М.Р. Незаконне зайняття рибним, звіриним або іншим водним добувним промислом в умовах воєнного стану в Україні. Південноукраїнський правничий часопис. № 3. 2024. С. 80-84.

3. Дзядик М.Р. Аналіз сучасних наукових досліджень щодо незаконного зайняття рибним, звіриним або іншим водним добувним промислом. Юридичний науковий електронний журнал. №3. 2025. С. 744-748.

4. Дзядик М.Р. Комплексні загальносоціальні заходи протидії незаконному зайняттю рибним, звіриним або іншим водним добувним промислом в Україні в умовах воєнного стану. Право і суспільство. №1. 2025. С. 831-837.

У дискусії взяли участь та висловили зауваження:

Наталія Юзікова, доктор юридичних наук, професор.

Питання, які потребують обговорення при публічному захисті:

1) Пропозиція щодо удосконалення конструкції статті 249 КК України (С. 75-76), шляхом уточнення змісту поняття «істотна шкода» є надзвичайно актуальною та важливою, оскільки усунення правової невизначеності цієї дефініції має теоретико-практичне значення і виступає ключовим елементом для ефективного правозастосування та превентивної діяльності. Однак, запропонована редакція потребує доопрацювання з наступних причин: по-перше, визначення «істотної шкоди» через узагальнену фразу «серйозний вплив на збереження біорізноманіття» або «значні економічні наслідки», не вирішує проблему суб'єктивної оцінки. Для підвищення ефективності правової норми слід доповнити її конкретними, вимірюваними критеріями, наприклад, через встановлення вартісного еквіваленту збитків або кількості незаконно виловлених одиниць, що перевищує певний нормативно визначений ліміт тощо; по-друге, пропозиція розгорнутого визначення «істотної шкоди» безпосередньо в диспозиції статті 249 Кримінального кодексу є нетиповим для сучасної законодавчої практики. Таку дефініцію доцільніше винести в окрему примітку до статті 249 КК України, або в інший нормативно-правовий акт, що дозволить зберегти лаконічність кодексу та забезпечити системність правового регулювання; по-третє, пропозиція не містить чіткого механізму, як правоохоронні органи та судові інстанції мають встановлювати та доводити наявність «істотної шкоди». Для реалізації цієї пропозиції доцільно визначити, які саме експертизи (наприклад, екологічні, біологічні, економічні) або спеціалізовані методи слід використовувати для підтвердження заподіяної шкоди.

2) При характеристиці кількісно-якісних ознак незаконного зайняття рибним, звіриним або іншим водним добувним промислом в Україні, де аналізується динаміка, є певні неузгодженості (С. 16-17, 24, 101-102, 162). Так, дисертант вказує, що «упродовж 2019-2024 років представляє стійку тенденцію до зростання», але кількість випадків коливається від 576 до 685, а це не завжди «стійке зростання». Аналіз цифр показує, що динаміка є нестабільною і має характер коливань, а не стабільного зростання. Коректніше було б описати цю динаміку як «нестабільну з загальним зростанням у кінці періоду», але не як «стійку тенденцію». При характеристиці статистичних показників має бути врахований та проаналізований критично важливий контекст – повномасштабне вторгнення Росії в Україну, що почалося у 2022 році. Тому, зниження кількості зареєстрованих злочинів у 2022 році (576 фактів) може бути прямим наслідком війни, а не реального зменшення браконьєрства. Це може бути пов'язано з: окупацією територій, що унеможливило державний контроль та реєстрацію злочинів; перенаправленням ресурсів правоохоронних органів на пріоритетні

військові та безпекові завдання; зменшенням кількості повідомлень від громадян. Ці дані потребують додаткового уточнення та роз'яснення.

3) Автор досліджує досвід США, Китаю, Японії та Австралії і констатує наявність ефективних підходів до запобігання незаконному зайняттю рибним, звіриним або іншим водно добувним промислом (С. 200-203). Вважаю досить оригінальним вибір країн, як зразкових, для дослідження, що є авторським правом дисертанта і становить новизну, поряд з цим доцільно окреслити критерії вибору саме цих країн (наприклад, рівень розвитку рибної промисловості, схожість правових систем, географічне розташування). Крім того, автор заявляє про «досвід зарубіжних країн», але не вказує, який методологічний інструментарій було використано для його аналізу. Чи це був порівняльно-правовий метод, аналіз статистичних даних, вивчення законодавчих актів, чи щось інше? Виходячи з цього, додаткового уточнення потребує питання щодо критеріїв вибору країн для дослідницького аналізу, методологічного інструментарію дослідження, а відповідно, наведення практичних рекомендацій впровадження зарубіжного досвіду, наприклад у сфері державного, контролю та технологічних інновацій у вітчизняну превентивну практику.

4) У дослідженні автор слушно наголошує на посиленні міжнародного співробітництва у сфері запобігання незаконному зайняттю рибним, звіриним або іншим водно добувним промислом (С.202). Потребує роз'яснення при публічному захисті питання як саме, на думку дисертанта, має бути посилене це співробітництво.

5) Актуальність та доцільність твердження, щодо «комплексного підходу для ефективної протидії груповій злочинності, зокрема: ідентифікацію всіх учасників протиправної діяльності, аналіз їхньої ролі у спільних діях та рівня криміногенної схильності» (С. 204-205) не викликає сумніву. Сучасна криміногенна ситуація зумовлена постійною трансформацією групової злочинності, яка сьогодні використовує складні мережеві структури та технології, що робить традиційні методи протидії їй недостатніми. Наукова важливість дослідження полягає в обґрунтуванні необхідності вийти за межі реагування на злочин і зосередитися на глибокому кримінологічному аналізі ролі кожного учасника та рівня їхньої схильності, що є ключем до розробки системних механізмів запобігання. Термін «рівень криміногенної схильності», який застосовує дисертант, є досить узагальненим- і має суб'єктивний оціночний характер. Важливо не просто констатувати наявність рівня (наприклад, високий, середній, низький), а й розробити конкретні складові, що формують рівень схильності та визначити критерії оцінки відповідного рівня. Таким чином, у процесі публічного захисту, доцільно, деталізувати характеристику «рівня криміногенної схильності», як складову ефективної протидії груповій злочинності.

Слід зазначити, що висловлені зауваження мають здебільшого рекомендаційний характер, є дискусійними та такими, що не впливають на загальну позитивну оцінку, достатньо високий теоретичний рівень та науково-практичну значущість дисертації М.Р. Дзядика.

Юлія Данилевська, кандидат юридичних наук, старший науковий співробітник.

Попри позитивне враження від дисертаційного дослідження М.Р. Дзядика, слід наголосити й на наявності деяких положень, які вирізняються плюралізмом наукових поглядів і викликають неоднозначне розуміння, що зумовлює необхідність їхнього пояснення здобувачем під час здійснення публічного захисту. До дискусійних положень дисертації можна віднести такі:

1. Серед положень, які складають наукову новизну, дисертантом пропонується удосконалити конструкцію ст. 249 КК України: на основі здійсненого кримінально правового аналізу – конкретизувати зміст ознаки «істотна шкода», яка є центральною у визначенні меж кримінальної відповідальності за незаконне зайняття рибним, звіриним або іншим водним добувним промислом. Наявна редакція статті не містить чіткого визначення цього поняття, що призводить до складнощів у правозастосуванні. Запропоновано доповнити норму законодавчим тлумаченням, яке охоплює екологічні, біологічні та економічні наслідки спричиненої шкоди (С. 25).

Тож дослідником пропонується така редакція ч. 1 ст. 249 КК України: «Незаконне зайняття рибним, звіриним або іншим водним добувним промислом, що заподіяло істотну шкоду екосистемі або тваринному світу (тобто таку, що має серйозний вплив на збереження біорізноманіття, порушує природні екологічні процеси або спричиняє значні економічні наслідки), - карається....» (С. 74).

Підтримуючи пропозицію автора щодо необхідності тлумачення криміноутворюючої ознаки досліджуваного діяння, вважаємо, що запропоноване М.Р. Дзядиком законодавче визначення істотної шкоди через оціночні поняття «серйозний вплив», «значні економічні наслідки» навряд чи сприятиме однаковому тлумаченню ознаки «істотна шкода». У зв'язку з цим, цікаво почути позицію дисертанта про критерії «серйозного впливу» та «значних економічних наслідків» як ознак істотної шкоди.

Також викликає сумнів та потребує додаткового пояснення запропонована дисертантом вказівка на заподіяння істотної шкоди екосистемі або тваринному світу, з урахуванням спрямованості розглядуваного діяння проти водних біоресурсів.

2. Нетиповим та таким, що викликає сумнів в оптимальності структури дисертації, виглядає рішення дисертанта розглянути методику виявлення незаконного зайняття рибним, звіриним або іншим водним добувним промислом в Україні у розділі 1 «Кримінологічне пізнання незаконного зайняття рибним, звіриним або іншим водним добувним промислом в Україні». Видається, що

наведене питання виходить за межі кримінологічного дослідження, або ж, якщо автором буде обґрунтована необхідність розгляду методики виявлення цього кримінального правопорушення, її можна було б розглянути у підрозділі 3.2 роботи як організаційно-правові заходи спеціально-кримінологічного запобігання.

3. У продовження попереднього зауваження: питання, які фактично розглянуті дисертантом у підрозділі 1.2 роботи – кримінально-правова характеристика діяння, передбаченого ст. 249 КК України, ретроспективний та компаративістський аналіз, вимагають більш точного формулювання назви цього підрозділу дисертації.

Утім висловлені зауваження та рекомендації стосуються дискусійних питань і не впливають на загальну позитивну оцінку дисертаційного дослідження, яке має науково-теоретичне і практичне значення, містить наукові висновки, нові підходи до вирішення конкретного наукового завдання щодо запобігання незаконному зайняттю рибним, звіриним або іншим водним добувним промислом в Україні.

Ганна Собко, доктор юридичних наук, професор.

Позитивно оцінюючи зміст дисертації Дзядика Максима Руслановича на тему «Запобігання незаконному зайняттю рибним, звіриним або іншим водним добувним промислом в Україні» та відзначивши її відповідність вимогам до робіт, які подані на здобуття ступеня доктора філософії, є певні міркування, зауваження і рекомендації, що можуть слугувати предметом дискусії під час захисту дисертації, зокрема:

1. Попри належне обґрунтування та використання широкого спектра дослідницьких методів, наукова цінність роботи могла б бути істотно підвищена шляхом застосування порівняльно-правового підходу до аналізу проблеми незаконного зайняття рибним, звіриним або іншим водним добувним промислом в Україні у зіставленні з правовим регулюванням у зарубіжних державах.

2. Додаткової наукової ваги дослідженню надало б також урахування впливу ратифікованих міжнародних договорів та практики Європейського суду з прав людини на формування та подальший розвиток національної правової системи України.

3. Перший підрозділ роботи справедливо зосереджено на теоретико-методологічних аспектах дослідження, що видається цілком виправданим і логічним. Водночас підрозділ 1.3 «Методика виявлення незаконного зайняття рибним, звіриним або іншим водним добувним промислом в Україні» має виразно прикладний характер. У зв'язку з цим доцільним видається було б перенесення зазначеного матеріалу до другого розділу з відповідною корекцією його назви на «Особливості виявлення та розслідування». Логічним було б розглянути це питання після аналізу особи правопорушника, що забезпечило би послідовність викладу та підсилить практичну складову дослідження.

4. Для кримінологічної науки особливе значення має аналіз, представлений у підрозділі 2.1 «Кількісно-якісні ознаки незаконного зайняття рибним, звіриним або іншим водним добувним промислом в Україні», який ґрунтується на даних офіційної статистики, зокрема матеріалах «Офісу Генерального прокурора». Водночас доцільним видається було б у другому розділі (або у вигляді окремого підрозділу) приділити увагу вивченню судової практики, статистики притягнення осіб до кримінальної відповідальності, а також проблемам кваліфікації відповідних діянь. Такий підхід дозволив би посилити практичну значущість проведеного дослідження та надати йому більш комплексного характеру.

Ганна Резніченко, кандидат юридичних наук, доцент.

Позитивно оцінюючи отримані Дзядиком М.Р. результати здійсненого ним дослідження, підкреслюючи їх наукову та практичну значимість, необхідно звернути увагу на деякі дискусійні питання, нечіткість обґрунтування окремих положень, міркувань та висновків автора, зокрема:

1. У підрозділі 3.1 «Загально - соціальні заходи запобігання незаконному зайняттю рибним, звіриним або іншим водним добувним промислом в Україні» дисертант зазначає, що: «... розвиток стратегій та програм у сфері запобігання незаконному рибному, звіриному або іншому водно добувному промислу є невід'ємною частиною ефективної державної політики». Запропонована ініціатива є актуальною та обґрунтованою. Водночас доцільним вбачається конкретизація зазначеної пропозиції шляхом розроблення її структурного наповнення або визначення пропозицій щодо удосконалення вже чинних нормативно-правових актів у сфері запобігання цьому кримінальному правопорушенню.

2. У підрозділі 3.2. «Спеціально-кримінологічні заходи запобігання незаконному зайняттю рибним, звіриним або іншим водним добувним промислом в Україні» дисертант аналізує досвід США, Китаю, Японії та Австралії у сфері запобігання незаконному зайняттю рибним, звіриним або іншим водним добувним промислом. У зв'язку з цим, під час публічного захисту доцільним було б з'ясувати позицію дисертанта щодо того, досвід якої саме держави є найбільш релевантним та доцільним для імплементації в українську систему запобігання цьому кримінальному правопорушенню.

Проте, не дивлячись на вказані вище зауваження, слід констатувати, що вони носять теоретико-пізнавальний та рекомендаційний характер і суттєвого впливу на отримані в ході даного дослідження результати не мають, як, власне, і в цілому не впливають на високий рівень проведеного здобувачем наукового пошуку, відображають власну наукову позицію рецензента і можуть слугувати підставою для наукової дискусії під час захисту дисертації.

Аліна Денисова, доктор юридичних наук, професор – без зауважень.

Результати відкритого голосування:

«За» 5 членів ради,
«Проти» — членів ради.

На підставі результатів відкритого голосування разова спеціалізована вчена рада
ДФ 41.884.090 присуджує

Максиму Дзядику

(власне ім'я, прізвище, здобувача (ки) у давальному відмінку)

ступінь/ступеня доктора філософії з галузі знань 08 Право

(галузь знань)

за спеціальністю (спеціальностями) 081 Право

(код і найменування спеціальності (спеціальностей) .

відповідно до Переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється
підготовка здобувачів вищої освіти)

Відеозапис трансляції захисту дисертації додається.

Голова разової спеціалізованої
вченої ради

(підпис)

Аліна ДЕНИСОВА

(власне ім'я та прізвище)

